

SENTENZA TAL-QORTI TAL-?USTIZZJA (It-Tielet Awla)

5 ta' Ottubru 2016 (*)

“Rinviju g?al de?i?joni preliminari – Tassazzjoni – Taxxa fuq il-valur mi?jud – Direttiva 2006/112/KE – E?enzjonijiet favur ?erti attivitajiet ta' interess ?enerali – Artikolu 132(1)(3) – Kunsinni ta' organi, ta' demm u ta' ?alib umani – Portata – Pla?ma ta' demm uman ippro?essata u u?ata g?al finijiet industrijali”

Fil-Kaw?a C?412/15,

li g?andha b?ala su??ett talba g?al de?i?joni preliminari skont l-Artikolu 267 TFUE, imressqa mill-Hessisches Finanzgericht (qorti tal-finanzi ta' Hessen, il-?ermanja), permezz ta' de?i?joni tal-24 ta' Marzu 2015, li waslet fil-Qorti tal-?ustizzja fit-28 ta' Lulju 2015 fil-pro?edura

TMD Gesellschaft für transfusionsmedizinische Dienste mbH

vs

Finanzamt Kassel II - Hofgeismar,

IL-QORTI TAL-?USTIZZJA (It-Tielet Awla),

komposta minn L. Bay Larsen, President tal-Awla, D. Šváby, J. Malenovský (Relatur), M. Safjan u M. Vilaras, Im?allfin,

Avukat ?enerali: N. Wahl,

Re?istratur: C. Strömholm, Amministratur,

wara li rat il-pro?edura bil-miktub u wara s-seduta tat-28 ta' April 2016,

wara li kkunsidrat l-osservazzjonijiet ippre?entati:

- g?al TMD Gesellschaft für transfusionsmedizinische Dienste mbH, minn T. Dennisen u T. Otto, Rechtsanwälte, kif ukoll minn U. Prinz, Steuerberater,
- g?all-Gvern ?ermani?, minn T. Henze, J. Möller u K. Petersen, b?ala a?enti,
- g?all-Gvern Unger?, minn M. Z. Fehér, G. Koós u M. Bóra, b?ala a?enti,
- g?all-Kummissjoni Ewropea, minn R. Lyal u B.?R. Killmann, b?ala a?enti,

wara li semg?et il-konkluzjonijiet tal-Avukat ?enerali, ippre?entati fis-seduta tat?2 ta' ?unju 2016, tag?ti l-pre?enti

Sentenza

1 It-talba għal deċiżjoni preliminari tirrigwarda l-interpretazzjoni tal-Artikolu 132(1)(d) tad-Direttiva tal-Kunsill 2006/112/KE, tat-28 ta' Novembru 2006, dwar is-sistema komuni ta' taxxa fuq il-valur miżjud (ĠU 2006 L 347, p. 1).

2 Din it-talba tressqet fil-kuntest ta' tilwima bejn TMD Gesellschaft für transfusionsmedizinische Dienste mbH (iktar 'il quddiem "TMD"), kumpannija li tiġi estixxi stabbiliment għat-trasfużjoni tad-demm stabbilit fil-Ġermanja, u l-Finanzamt Kassel II – Hofgeismar (amministrazzjoni fiskali ta' Kassel, il-Ġermanja, iktar 'il quddiem l-"amministrazzjoni fiskali") dwar l-issużettar għat-taxxa fuq il-valur miżjud (VAT) tal-attività ta' kunsinni, imwettqa minn TMD, ta' plażma intiża għall-fabbrikazzjoni ta' prodotti mediċinali.

Il-kuntest ġuridiku

Id-dritt tal-Unjoni

3 L-Artikolu 2 tad-Direttiva 2006/112 jipprevedi:

"1. It-transazzjonijiet li għajjin għandhom ikunu soġġetti għall-VAT:

[...]

(?) il-provvista ta' servizzi bi għlas fit-territorju ta' Stat Membru minn persuna taxxabbli li ta'ixxi b'għala tali;

[...]"

4 It-Titolu IX ta' din id-direttiva, intitolat "Eżenzjonijiet", jinkludi b'mod partikolari Kapitolu 2 dwar l-"Eżenzjonijiet għal għertu attivitajiet fl-interess pubbliku" u Kapitolu 4, intitolat "Eżenzjonijiet għal transazzjonijiet intra-Komunitarji".

5 L-Artikolu 132(1) tal-imsemmija direttiva, li jinsab f'dan il-Kapitolu 2, jipprovdi:

"L-Istati Membri għandhom jeżentaw it-transazzjonijiet li għajjin:

[...]

(b) sptar u kura medika u attivitajiet relatati mill-viżin immexxija minn korpi regolati mid-dritt pubbliku jew, skont kondizzjonijiet soġġali komparabbli ma' dawg applikabbli għal korpi regolati mid-dritt pubbliku, minn sptarijiet, għentri għat-trattament mediku jew djanjosi u stabbilimenti oġrajn ta' natura simili debitament rikonoxxuti;

(?) il-provvediment tal-kura medika fl-eżerċizzju tal-professjonijiet mediċi u paramediċi kif definiti mill-Istat Membru konġernat;

(d) il-provvista ta' organi, demm u għalib umani;

(e) il-provvista ta' servizzi mit-tekniki dentali fil-kapaċità tal-professjoni tagħhom u l-provvista ta' prototeġi dentali pprovduti minn dentisti u tekniki dentali;

[...]"

Id-dritt Ġermaniża

6 Il-punt 17 tal-Artikolu 4 tal-Umsatzsteuergesetz (liġi dwar it-taxxa fuq id-dgħul mill-bejgħ, iktar

“il quddiem l-“UStG”), fil-verġjoni applikabbli għat-tilwima fil-kawża prinċipali, huwa fformulat kif ġej:

“Fost l-operaturi msemmija fil-punt 1 tal-Artikolu 1(1) huma eżentati:

[...]

(a) il-kunsinni ta’ organi, demm u ʔalib umani.”

7 L-Artikolu 15 tal-UStG jirregola d-dritt għat-tnaqqis tat-taxxa tal-input imʔallsa. Fil-verġjoni tiegħu applikabbli għat-tilwima fil-kawża prinċipali, dan l-artikolu huwa fformulat kif ġej:

“1) L-imprenditur jista’ jnaqqas it-taxxi tal-input imʔallsa segwenti:

1. it-taxxa legalment dovuta għal kunsinni u għal prestazzjonijiet oħra li twettqu minn imprenditur ieħor għall-bʔonnijiet tal-imprija tiegħu [...]

2) Hija esklużiva mid-dritt għat-tnaqqis tat-taxxa tal-input imʔallsa fir-rigward tal-kunsinna, tal-importazzjoni jew tal-akkwist intra-Komunitarju ta’ beni jew ta’ kull prestazzjoni oħra li l-imprenditur juża għall-finijiet tat-tranżazzjonijiet segwenti:

1. it-tranżazzjonijiet eżentati;

[...]

3) L-esklużjoni tad-dritt għal tnaqqis prevista fil-paragrafu 2 ma tapplikax meta t-tranżazzjonijiet

1. fil-kazijiet previsti fil-punt 1 tal-ewwel sentenza tal-paragrafu 2

a) ikunu eżentati skont il-punti 1 sa 7 tal-Artikolu 4 [...]

Il-kawża prinċipali u d-domandi preliminari

8 TMD tiżestixxi stabbiliment għat-trasferiment tad-demm. L-attività tagħha tikkonsisti fit-teʔid, permezz ta’ proċess ta’ inʔinerija kimika, tal-plażma tad-demm mingħand id-donaturi u fit-taʔlit tagħha ma’ soluzzjoni antikoagulanti li tinkludi b’mod partikolari ʔ-ʔitrat tas-sodju. Din it-taʔlita mbagħad tiʔi pproċessata f’ magna ta’ ʔentrifugazzjoni, sabiex jiʔu estratti ʔerti elementi. Dawn l-elementi jinʔabru u jiʔu kkunsinnati ffrji lill imprija fis-settur farmaċewtiku.

9 Fil-kuntest tal-attività tagħha, TMD ikkunsinnat dan it-tip ta’ plażma lil X AG, kumpannija stabbilita fl-Isvizzera. Din irʔeviet il-kunsinna tal-plażma mingħand TMD u ddistribwixxiha lejn id-diversi siti ta’ produzzjoni tagħha li jinsabu fi Stati Membri oħra tal-Unjoni, sabiex jiʔu ppreparati prodotti mediċinali.

10 TMD qieset li l-plażma li hija kienet tikkunsinna lill-fabbrikanti ta’ prodotti mediċinali ma kinitx taqa’ taʔt l-eżenzjoni għall-kunsinni ta’ demm uman. Fid-dikjarazzjoni tal-VAT tagħha għas-sena 2008, TMD għalhekk talbet, mingħand l-amministrazzjoni fiskali, it-tnaqqis tal-VAT tal-input imʔallsa għal tranżazzjonijiet marbuta mal-kunsinni tagħha ta’ plażma.

11 Mill-banda l-oħra, l-amministrazzjoni fiskali qieset li l-kunsinni ta’ plażma mwettqa lejn Stati Membri oħra tal-Unjoni kienu tranżazzjonijiet eżentati mill-VAT u, għalhekk, irrifjutat it-tnaqqis tat-taxxa tal-input.

12 Fid-dikjarazzjonijiet tagħha għas-snien 2009 u 2010, li ʔew aʔʔettati mill-amministrazzjoni fiskali, TMD ma naqsitx it-taxxa tal-input.

13 Fis-7 ta' Di?embru 2012, TMD talbet rettifika tad-determinazzjoni tal-VAT g?all-perijodu bejn is-sena 2008 u s-sena 2010. Hija talbet ir-rikonoxximent tad-dritt g?at-tnaqqis tat-taxxi tal-input im?allsa fir-rigward tal-kunsinni ta' pla?ma. Insostenn tat-talba tag?ha, hija sostniet li l-kunsinni intra-Komunitarji ta' pla?ma li fir-rigward tag?hom hija issa kienet qieg?da titlob it-tnaqqis tat-taxxi tal-input im?allsa ma kinux tran?azzjonijiet e?entati ta?t il-punt 17(a) tal-Artikolu 4 tal-UStG, sa fejn, skontha, dawn kienu fil-fatt kunsinni lil impri?i farma?ewti?i ta' pla?ma "sors", inti?a sabiex ti?i sseparata g?all-fabbrikazzjoni ta' prodotti medi?inali.

14 L-amministrazzjoni fiskali ?a?det it-talbiet g?al rettifika permezz ta' de?i?joni tas?7 ta' Mejju 2013, li kontriha TMD ippre?entat rikors quddiem il-qorti tar-rinviju.

15 Insostenn tar-rikors tag?ha, TMD issostni li l-kunsinni ta' pla?ma inti?a g?all-fabbrikazzjoni ta' prodotti medi?inali ma jikkostitwixxux kunsinni ta' demm, fis-sens tal-punt 17(a) tal-Artikolu 4 tal-UStG jew tal-Artikolu 132(1)(d) tad-Direttiva 2006/112.

16 F'dawn i?-?irkustanzi, il-Hessisches Finanzgericht (qorti tal-finanzi ta' Hessen, il-?ermanja) idde?idiet li tissospendi l-pro?eduri quddiemha u li tag?mel lill-Qorti tal-?ustizzja d-domandi preliminari segwenti:

"1) L-Artikolu 132(1)(d) tad-Direttiva 2006/112 g?andu ji?i interpretat fis-sens li l-provvista ta' demm [uman] tinkludi wkoll il-provvista ta' pla?ma miksuba mid-demm [uman]?"

2) Fil-ka? ta' risposta fl-affermattiv g?all-ewwel domanda: dan japplika wkoll g?all-pla?ma inti?a, mhux g?al u?u terapewtiku dirett, i?da esklu?ivament g?all-produzzjoni ta' medi?ini?

3) Fil-ka? ta' risposta negattiva g?at-tieni domanda: il-klassifikazzjoni tal-pla?ma b?ala 'demmm' g?andha tiddependi biss mill-u?u intenzjonat tag?ha jew g?andu wkoll jittie?ed inkunsiderazzjoni l-u?u teoretiku li jista' jsir minnha?"

Fuq it-talba g?all-ftu? mill-?did tal-pro?edura orali

17 Permezz ta' ittra tat-13 ta' ?unju 2016, TMD talbet il-ftu? mill-?did tal-pro?edura orali min?abba, essenzjalment, li l-konkluzjonijiet tal-Avukat ?enerali fihom, fil-punt 49 tag?hom, ?ball o??ettiv.

18 F'dan ir-rigward, g?andu jittfakkar li l-Istatut tal-Qorti tal-?ustizzja tal-Unjoni Ewropea u r-Regoli tal-Pro?edura tal-Qorti tal-?ustizzja ma jipprevedux il-possibbiltà g?all-partijiet li jippre?entaw osservazzjonijiet bi tve?iba g?all-konkluzjonijiet ippre?entati mill-Avukat ?enerali (digriet tal-4 ta' Frar 2000, Emesa Sugar, C?17/98, EU:C:2000:69, punt 2, u sentenza tas-6 ta' Settembru 2012, Döhler Neuenkirchen, C?262/10, EU:C:2012:559, punt 29).

19 Huwa minnu li l-Qorti tal-?ustizzja tista', kif jirri?ulta mill-Artikolu 83 tar-Regoli tal-Pro?edura tag?ha, f'kull ?in, wara li jinstema' l-Avukat ?enerali, tordna l-ftu? mill-?did tal-fa?i orali tal-pro?edura, b'mod partikolari meta tqis li ma g?andhiex informazzjoni bi??ejjed jew meta wa?da mill-partijiet tippre?enta, wara l-g?eluq ta' din il-fa?i, fatt ?did ta' natura li je?er?ita influwenza de?i?iva fuq id-de?i?joni tal-Qorti tal-?ustizzja, jew inkella meta l-kaw?a jkollha ti?i de?i?a fuq il-ba?i ta' argument li ma kienx indirizzat mill-partijiet.

20 Madankollu, il-Qorti tal-?ustizzja tqis, wara li nstema' l-Avukat ?enerali, li g?andha l-elementi ne?essarji kollha sabiex tag?ti de?i?joni f'din il-kaw?a.

21 Fid-dawl tal-kunsiderazzjonijiet pre?edenti, il-Qorti tal-?ustizzja tqis li ma hemmx lok li ji?i ordnat il-ftu? mill-?did tal-fa?i orali tal-pro?edura.

Fuq id-domandi preliminari

22 Permezz tad-domandi tag?ha, li g?andhom ji?u e?aminati flimkien, il-qorti tar-rinviju qieg?da essenzjalment tistaqsi jekk l-Artikolu 132(1)(d) tad-Direttiva 2006/112 g?andux ji?i interpretat fis-sens li l-kunsinni ta' demm uman li l-Istati Membri huma obbligati je?entaw skont din id-dispo?izzjoni jinkludux ukoll il-kunsinni ta' pla?ma miksuba minn demm uman, meta din il-pla?ma ma tkunx inti?a g?al u?u terapewtiku dirett i?da esklu?ivament g?all-fabbrikazzjoni ta' prodotti medi?inali.

23 Skont l-Artikolu 132(1)(d) tad-Direttiva 2006/112, l-Istati Membri g?andhom je?entaw il-kunsinni ta' organi, demm u ?alib umani.

24 Preliminarjament, g?andu jif fakkar li, skont ?urisprudenza stabbilita tal-Qorti tal-?ustizzja, il-kun?etti li jinsabu f'dan l-Artikolu 132 jikkostitwixxu kun?etti awtonomi tad-dritt tal-Unjoni ma?suba sabiex ji?u evitati diver?enzi fl-applikazzjoni tas-sistema tal-VAT bejn Stat Membru u ie?or (sentenza tas-26 ta' Frar 2015, VDP Dental Laboratory *et*, C?144/13, C?154/13 u C?160/13, EU:C:2015:116, punt 44).

25 Issa, il-kun?ett ta' "demm uman", li jinsab fl-Artikolu 132(1)(d) tad-Direttiva 2006/112, ma huwiex iddefinit mid-Direttiva 2006/112.

26 F'dawn i?-?irkustanzi, it-tifsira u l-portata ta' dan il-kun?ett g?andhom ji?u stabbiliti konformement mat-tifsira abitwali fil-lingwa kurrenti, filwaqt li jittie?du inkunsiderazzjoni l-kuntest li fih qieg?ed jintu?a dan il-kun?ett u l-g?anijiet segwiti mil-le?i?lazzjoni li jag?mel parti minnha (ara, f'dan is-sens, is-sentenza tal-25 ta' Ottubru 2012, Ketelä, C?592/11, EU:C:2012:673, punt 51 u l-?urisprudenza ??itata).

27 Fir-rigward tat-tifsira abitwali tieg?u, g?andu ji?i osservat li l-kun?ett ta' "demm uman" jirreferi g?al element tal-?isem uman ikkostitwit minn diversi komponenti li ma humiex awtonomi, li huma ta' natura komplementari u li l-azzjoni b'siner?ija tag?hom tippermetti li jitwassal id-demm fl-organi u fit-tessuti kollha.

28 Wie?ed minn dawn il-komponenti komplementari huwa l-pla?ma, ji?ifieri l-likwidu li jservi sabiex komponenti o?ra tad-demm uman ji?u ttrasportati madwar dan il-?isem.

29 Fir-rigward, l-ewwel nett, tal-kuntest ?enerali, g?andu jif fakkar li, skont l-Artikolu 3(2)(c) tal-Karta tad-Drittijiet Fundamentali tal-Unjoni Ewropea, huwa pprojbit li l-?isem uman u l-partijiet tieg?u, b?ala tali, ikunu sors ta' profitt.

30 Fir-rigward, it-tieni nett, tal-finalità tad-dispo?izzjonijiet kollha tal-Artikolu 132 tad-Direttiva 2006/112, g?andu jif fakkar li dan l-artikolu huwa inti? li je?enta mill-VAT ?erti attivitajiet ta' interess ?enerali, bil-g?an li ji?u ffa?ilitati l-a??ess g?al ?erti prestazzjonijiet kif ukoll il-provvista ta' ?erti beni billi ji?u evitati l-ispejje? addizzjonali marbuta mal-issu?ettar tag?hom g?all-VAT (ara, f'dan is-sens, is-sentenza tas-26 ta' Frar 2015, VDP Dental Laboratory *et*, C?144/13, C?154/13 u C?160/13, EU:C:2015:116, punti 43 u 45, kif ukoll il-?urisprudenza ??itata).

31 Fir-rigward, fl-a??ar nett, tal-Artikolu 132(1)(d) tad-Direttiva 2006/112, g?andu ji?i osservat li din id-dispo?izzjoni tikkon?erna, b?alma jag?mlu l-punti (b), (?) u (e) tal-istess Artikolu 132(1), tran?azzjonijiet marbuta direttament mal-kura tas-sa??a jew g?andhom finalità terapewtika.

32 Għaldaqstant, l-eżenzjoni tal-kunsinni ta' demm uman, prevista fl-Artikolu 132(1)(d) tad-Direttiva 2006/112, għandha tintfiehemi fis-sens li hija ma'suba sabiex tiġura li l-kunsinna ta' prodotti li jikkontribwixxu għall-kura tas-saħħa jew li l-finalità tagħom hija terapewtika ma ssirx inaħessibbli min'abba l-ispejje addizzjonali ta' dawn il-prodotti li jirriultaw li kieku l-provvista tagħom kienet suġġetta għall-VAT (ara, b'analoġija, is-sentenza tas-26 ta' Frar 2015, VDP Dental Laboratory *et al*, C-144/13, C-154/13 u C-160/13, EU:C:2015:116, punt 46, kif ukoll il-urisprudenza citata).

33 Fid-dawl tal-kunsiderazzjonijiet preċedenti, il-kunsinna tad-demm uman, inkluża l-kunsinna tal-plażma li tagħmel parti mill-kompożizzjoni tiegħu, għandha taqas ta' l-eżenzjoni prevista fl-Artikolu 132(1)(d) tad-Direttiva 2006/112, meta din il-kunsinna tikkontribwixxi direttament għall-attivitajiet ta' interess ġenerali, jiġifieri meta l-plażma kkunsinnata tintuża direttament għall-kura tas-saħħa jew għal finijiet terapewtiċi.

34 B'dan premiss, għandu jinfakkar li t-termini użati sabiex jiġu deskritti l-eżenzjonijiet previsti fl-Artikolu 132 tad-Direttiva 2006/112 għandhom jiġu interpretati b'mod strett min'abba li jikkonstitwixxu derogi mill-prinċipju ġenerali li l-VAT għandha tinabar għal kull provvista ta' servizzi mwettqa bi qas minn persuna taxxabbli (ara, f'dan is-sens, b'mod partikolari, is-sentenzi tat-28 ta' Lulju 2011, Nordea Pankki Suomi, C-350/10, EU:C:2011:532, punt 23, kif ukoll tat-22 ta' Ottubru 2015, Hedqvist, C-264/14, EU:C:2015:718, punt 34 u l-urisprudenza citata).

35 Minn dan jirriultaw li, għall-kuntrarju, ma tistax taqas ta' l-eżenzjoni prevista fl-Artikolu 132(1)(d) tad-Direttiva 2006/112 il-plażma msejja "industrijali", jiġifieri l-plażma li l-kunsinna tagħha ma tikkontribwixxix direttament għall-attivitajiet ta' interess ġenerali, sa fejn tkun ma'suba sabiex tiġi integrata fi produzzjoni industrijali, b'mod partikolari sabiex jiġu ffabrikati prodotti mediċinali.

36 Għaldaqstant, hija biss il-plażma effettivament ma'suba għal użu terapewtiku dirett li taqas ta' l-eżenzjoni stabbilita fl-Artikolu 132(1)(d) tad-Direttiva 2006/112.

37 Sa fejn il-benefiċċju ta' din l-eżenzjoni huwa suġġett għall-użu tal-plażma f'ertu tip ta' attività ta' interess ġenerali, il-fatt li plażma intiża għal użu industrijali tista' teoretikament tkun is-suġġett ta' użu terapewtiku dirett, jekk jitqies li dan il-fatt huwa stabbilit, ma jistax jimplika li din il-plażma għandha tibbenefika mis-sistema ta' eżenzjoni ma'suba sabiex jiġi llimitat biss il-kost tal-plażma effettivament intiża għal użu terapewtiku dirett.

38 Issa, mill-proċess ippreżentat lill-Qorti tal-Ġustizzja jirriultaw li plażma, b'al dik inkwistjoni fil-kawża prinċipali, ma hijiex intiża għal finijiet ta' kura tas-saħħa jew terapewtiċi iċċa hija intiża esklużivament għal finijiet farmaċewtiċi.

39 F'dawn iż-żirkustanzi, tali plażma ma tistax taqas ta' l-eżenzjoni stabbilita fl-Artikolu 132(1)(d) tad-Direttiva 2006/112.

40 Fid-dawl tal-kunsiderazzjonijiet preċedenti, ir-risposta li għandha tingħata għad-domandi magħmula hija li l-Artikolu 132(1)(d) tad-Direttiva 2006/112 għandu jiġi interpretat fis-sens li l-kunsinni ta' demm uman li l-Istati Membri huma obbligati jeżentaw skont din id-dispożizzjoni ma jinkludux il-kunsinni ta' plażma miksuba mid-demm uman, meta din il-plażma ma tkunx intiża għal użu terapewtiku dirett iċċa esklużivament għall-fabbrikazzjoni ta' prodotti mediċinali.

Fuq l-ispejje

41 Peress li l-proċedura għandha, fir-rigward tal-partijiet fil-kawża prinċipali, in-natura ta'

kwistjoni mqajma quddiem il-qorti tar-rinviju, hija din il-qorti li tidde?iedi fuq l-ispejje?. L-ispejje? sostnuta g?as-sottomissjoni tal-osservazzjonijiet lill-Qorti tal-?ustizzja, barra dawk tal-imsemmija partijiet, ma jistg?ux jit?allsu lura.

G?al dawn il-motivi, Il-Qorti tal-?ustizzja (It-Tielet Awla) taqta' u tidde?iedi:

L-Artikolu 132(1)(d) tad-Direttiva tal-Kunsill 2006/112/KE, tat-28 ta' Novembru 2006, dwar is-sistema komuni ta' taxxa fuq il-valur mi?jud, g?andu ji?i interpretat fis-sens li l-kunsinni ta' demm uman li l-Istati Membri huma obbligati je?entaw skont din id-dispo?izzjoni ma jinkludux il-kunsinni ta' pla?ma miksuba mid-demm uman, meta din il-pla?ma ma tkunx inti?a g?al u?u terapewtiku dirett i?da esklu?ivament g?all-fabbrikazzjoni ta' prodotti medi?inali.

Firem

* Lingwa tal-kaw?a: il-?ermani?.